

Svojanov 4. 4. 2014

Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Hrad Svojanov v roce 2013

Zhodnocení plnění úkolů a činností organizace

Činnost příspěvkové organizace Hrad Svojanov je stanovena zřizovací listinou, která byla aktualizována 1. 10. 2009. Hlavním účelem činnosti příspěvkové organizace je pečovat o kulturně historické dědictví významné stavební památky a vytvářet podmínky pro aktivní odpočinek a kulturně společenské využití historického prostředí co nejširším spektrem návštěvníků.

Činnost organizace byla v roce 2013 velmi rozmanitá. Celý rok byl ovlivněný dokončením celkové rekonstrukce hradu, představením veřejnosti hradu obnoveného a probíhající rozsáhlou propagací.

Rok 2013 se tedy na hradě Svojanově nesl v duchu představení tohoto památkového objektu po rozsáhlé rekonstrukci. Návštěvníci byli natěšeni na obnovený hrad a sezóna byla poměrně silná. Hrad byl pro veřejnost otevřen od 2. března do 15. prosince.

Obnovený hrad byl „v předpremiéře“ otevřen od 2. března, k oficiálnímu představení za účasti významných osobností došlo dne 20. dubna. Zájem o prohlídku obnoveného hradu byl velký. Za celý rok 2013 si jeho prostory prohlédlo 42 000 návštěvníků a k tomu další stovky ubytovaných hostů

či účastníků svateb a komerčních akcí. Největším překvapením pro návštěvníky Svojanova byly parkány podél vnějšího opevnění, které se otevřely vůbec poprvé v historii hradu a jeho plochu téměř zdvojnásobily. Příjemnými místy se staly altány na baštách, jeden oddechový a druhý vyhlídkový, skýtající pohádkový pohled na městečko pod hradem.

V jarních měsících došlo ve spolupráci s městysem Svojanov k realizaci druhé etapy odstranění přebujelé zeleně na svahu pod hradem směrem k městečku. Pohled z městečka na hrad se tím výrazně rozšířil. V podzimních měsících došlo také ke kompletnímu vyčištění svahu, který tak byl připraven na zimu i další sezónu.

Přestože celková rekonstrukce hradu byla dokončena, během roku probíhaly nadále významné stavební akce. Hned v jarních měsících byla zajištěna statická porucha zdiva severozápadní části renesančního paláce, přičemž došlo k obnově průchodu mezi zmíněným palácem a terasou paláce empírového.

Díky dotaci Ministerstva kultury ČR byla v podzimních měsících provedena obnova střechy budovy čp. 122 v areálu bývalého poplužního dvora v předhradí. Tím došlo k pohledovému sjednocení střech celého komplexu budov předhradí. Souběžně proběhla úprava nádvoří bývalého poplužního dvora, kde byly položeny kamenné chodníky a založeny travnaté plochy. Při severozápadním traktu poplužního dvora vznikla krytá pergola, v níž našly nové umístění barokní sochy z Mariánského sloupu v Poličce, sv. Vít, sv. Šebestián a sv. Karel Boromejský. Na novém místě nyní tyto sochy čekají na restaurátorský zásah. Obnovou prošla i střecha vstupní budovy hradu, na níž byly vyměněny poškozené břidlicové šablony, a střecha byla doplněna sněhovými zábranami.

V samém závěru roku byla na východní hradbě vnitřního hradu, v místech bývalé kaple sv. Kateřiny, postavena dřevěná zvonice. Ta spolu s dřevěným křížem připomíná právě původní kapli, zničenou požárem roku 1569. Zajímavostí je, že zvon se nad hradem rozezněl po 444 letech od zániku bývalé kaple.

Interiéry hradu byly v průběhu roku doplněny o řadu novinek. Tou nejvýraznější jsou nové textilní dekorace jídelny a dámského salonu, kde byly textilie sjednoceny ve stylu odpovídajícím době 2. poloviny 19. století. Rovněž byl pořízen soubor nových exponátů, například 4 alabastrové sochy

s antikizujícími motivy do vstupní haly nebo zajímavý obraz hradu Svojanov z roku 1927 od malíře Jana Skramlíka, žáka Václava Brožíka.

Návštěvníkům se otevřela také zcela nová instalace hradní mučírny v gotickém sklepení. Pořízení nového souboru exponátů mučírny bylo významným krokem. Doposud byla mučirna tvořena zapůjčenou instalací, za kterou organizace hradila podíl ze vstupného ve výši 20,- Kč na okruh B. Již po roce provozu nové vlastní mučírny se náklady na její pořízení navrátily formou odpadnutí platby podílu ze vstupného.

V letní sezóně proběhla řada kulturních akcí na horním nádvoří, asi největší úspěch měly Královské slavnosti, na které přišel rekordní počet 2300 návštěvníků.

Ve dnech 20. – 21. dubna proběhlo oficiální slavnostní představení obnoveného hradu pro veřejnost. Program lákal mimo samotné prohlídky renovovaných prostor zejména na vystoupení kejklíře, šermířů a dobové hudby. Pro pozvané hosty byl připraven raut v domě zbrojnošů. Tato slavnostní akce se mimo jiných zúčastnili například senátor Radko Martínek, poslanec Václav Neubauer nebo hejtman Pardubického kraje Martin Netolický. Všechny hosty jménem města Poličky přivítal starosta a poslanec Jaroslav Martinů. 11. – 12. května se pořádal Hradní jarmark, představující tradiční řemesla a řemeslné výrobky. Součástí doprovodného programu byly i dobové tance, historická hudba z Maďarska či šerm. Ve dnech 6. – 7. července proběhly Královské slavnosti na Svojanově. Tato akce návštěvníky přenesla do období raného středověku, součástí programu byl i příjezd královské družiny Přemysla Otakara II. a jeho ženy Kunhuty na koních na hlavní nádvoří hradu. Již 5. ročník Festivalu akustické hudby se konal v sobotu 20. července. Divadelní pouť proběhla ve dnech 3. – 4. srpna. 21. ročník festivalu představil nejrůznější divadelní soubory, vyvrcholením programu bylo opět oblíbené vystoupení Jana Přeučila a Evy Hruškové. Ve dnech 24. – 25. srpna byla pořádána Třicetiletá válka na Svojanově. Akce s největším počtem účinkujícím představila volné potyčky i hromadné bitvy vztahující se k danému období. V září se hrad Svojanov s dalšími památkami města Poličky připojil ke Dnům evropského dědictví. V rámci doprovodného programu proběhly mimořádné noční oživené prohlídky. Netradiční prohlídky s hranými scénami za nočního osvětlení představily příběh posledního soukromého majitele hradu Antonína Haascheho. 21. – 22. září se konalo Hradní vinobraní s ochutnávkou vín, cimbálovou muzikou a dalším programem. Jako poslední kulturní akce byl

pořádán Hradní advent ve dnech 30. listopadu – 15. prosince. Hradní interiéry dostaly opět tradiční vánoční výzdobu. V sobotu 14. prosince proběhl v horním sále domu zbrojnošů adventní koncert sboru Poličská schola, který obvykle doprovází bohoslužby v poličském kostele sv. Jakuba.

V letních měsících byla realizována rozsáhlá reklamní kampaň, dotovaná z ROP NUTS II Severovýchod. Spoty o hradě Svojanov byly vysílány v rádiích Pardubického a Jihomoravského kraje. Články a další propagační aktivity byly publikovány v tištěných médiích i na internetu. Na různá místa regionu byly instalovány reklamní tabule informující o hradu. Byl zhotoven animovaný spot o historii hradu a v neposlední řadě hrad získal nové logo.

Nedílnou součástí činnosti organizace jsou také pronájmy historických prostor hradu, zejména dolního sálu domu zbrojnošů a loveckého salonku v severovýchodní baště, pro konání společenských a komerčních akcí. Tak zde proběhlo zejména několik firemních akcí, kde veškeré gastronomické služby zajišťoval provozovatel hradní restaurace František Konečný.

Roku 2013 hrad Svojanov zahájil plný návštěvnický provoz bez jakýchkoliv omezení stavebními pracemi. Zájem veřejnosti o obnovený památkový objekt byl velký, což vedlo ke zvýšení jeho návštěvnosti.

Vzájemná spolupráce s ostatními příspěvkovými organizacemi města Poličky

Příspěvková organizace Hrad Svojanov v roce 2013 spolupracovala zejména s Městským muzeem a galerií Polička a s organizací Tylův dům.

Spolupráce s Městským muzeem a galerií Polička spočívá především v dlouhodobé zápůjčce souboru historického nábytku, který je instalován v prostorách expozic hradního paláce a souboru historických klasicistních dveří a vrat, umístěného v sále domu zbrojnošů. Naopak organizace Hrad Svojanov poskytuje muzeu prostory k deponování souboru méně hodnotných historických dveří. Obě organizace spolupracují také v oblasti propagace. V roce 2013 pokračoval systém vzájemných slev pro návštěvníky obou organizací, kdy po zakoupení vstupenky na hradě Svojanov mohou uplatnit

vstup zdarma na výstavu v muzeu a naopak po návštěvě muzea mohou uplatnit slevu na vstupné na prohlídku hradu.

S organizací Tylův dům probíhá spolupráce na úrovni vzájemné propagace.

Mimořádné a jednorázové úkoly či problémové oblasti plněné v daném roce organizací

Problémovou oblastí bylo po celý rok uplatňování reklamací generálnímu dodavateli obnovy hradu společnosti PLS s r. o. Po ukončení rekonstrukce se začaly objevovat četné závady související s nekvalitním provedením prací ze strany dodavatele. Komunikace za účasti a výrazné pomoci zástupců zřizovatele se zástupci společnosti je velmi problematická a většinou i bez výsledků. Přes četné sliby ze strany dodavatele byly opravy závad neustále odkládány. Teprve v podzimních měsících byly některé závady odstraněny, mj. nefunkční izolace na balkónech podél paláce, nefunkční drenáže jihovýchodní části parkánů nebo rozpadávající se koruna zdiva vnějšího hradebního obvodu. Naopak, odstranění dalších závad bylo odsunuto až na rok 2014. Jedná se například o nefunkční lampy osvětlení, opadávající omítky paláce či výdutě na omítkách domu zbrojnošů.

Samostatným problémem bylo nedokončené nádvoří budovy čp. 46. Jeho obnova měla proběhnout již v roce 2012, v rámci obnovy venkovního pláště budovy, kterou rovněž realizovala společnost PLS s r. o. Tatáž společnost však tuto plochu využívala jako sklad stavebního materiálu po dobu rekonstrukce hradu. Po dlouhých a složitých jednáních, za účasti a výrazné pomoci zástupců zřizovatele, byla obnova nádvoří realizována v podzimních měsících. Byly položeny nové kamenné chodníky a střed dvora byl zatravněn.

Další problémovou oblastí provozu hradu byla hradní restaurace. Služby s tradiční vysokou úrovní doposud poskytoval pan František Konečný. Ze zdravotních důvodů však nebyl schopen věnovat se provozu restaurace tak, jako v předchozích letech. Po vzájemné dohodě za účasti zástupců zřizovatele ukončil svou činnost na hradě k 1. 12. 2013. Organizaci Hrad Svojanov tak potkal úkol nalézt nového vhodného provozovatele restaurace.

Problémovou oblastí provozně technického charakteru stále zůstává příjezdová komunikace ke hradu. Příjezdová komunikace je vlastnictvím městyse Svojanova. V současné době je v havarijním stavu. Asfaltový povrch vykazuje četné výmoly a trhliny, ohrazení směrem do stráně je nefunkční a z podstatné části spadené. V roce 2013 městys Svojanov neinvestoval žádné prostředky do údržby komunikace. Pro zajištění bezpečného příjezdu ke hradu je však zapotřebí provedení zásadní obnovy celé komunikace a s ní souvisejících prvků. Městysi Svojanov bylo nabídnuto bezplatné převedení cesty do vlastnictví města Poličky s předpokladem, že za pomoci dotací by bylo možné cestu obnovit. Zastupitelstvo městyse toto řešení odmítlo. Současný stav komunikace poškozují město Poličku, majitele obnoveného hradu Svojanova, ke kterému je veden tak nedůstojný příjezd. Dalším problémem je zimní údržba komunikace, kterou zajišťuje ve vlastní režii organizace Hrad Svojanov. Zařízení k tomu sloužící, malotraktor zn. Yukon, je po mnoha letech provozu ve velmi nevyhovujícím technickém stavu, organizace do jeho oprav každoročně vynakládá nemalé finanční prostředky. Je tedy velmi náročné příjezdovou komunikaci udržet vždy v průjezdném stavu.

Výsledky všech provedených kontrol v organizaci a případná opatření k nápravě

V organizaci je zaveden vnitřní kontrolní systém ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě, v platném znění. K nakládání s prostředky organizace je odpovědný ředitel organizace jako příkazce operací. Za správu rozpočtu organizace je odpovědný hlavní provozní jako správce rozpočtu. Za vedení účetnictví organizace je odpovědný účetní organizace jako hlavní účetní.

Dne 16. 7. 2013 proběhla v pokladně a prodejně suvenýrů kontrola České obchodní inspekce. Kontrola byla zaměřena na dodržování zákona č. 634/1992 Sb. v platném znění. Byla provedena kontrola správnosti účtování služeb a zboží, dokladu o zakoupení služeb a výrobku. Dále byla provedena kontrola vstupu pro handicapované osoby a kontrola ceny vstupného pro cizince včetně možnosti výkladu. Kontrolou nebylo zjištěno žádné porušení.

Dne 29. 8. 2013 byla provedena kontrola Krajskou hygienickou stanicí Pardubického kraje. Kontrola byla zaměřena na dodržování povinností stanovených v § 3, § 4, §13 odst. 1, § 21a a § 100 zákona č. 258/2000 sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a prováděcími právními předpisy – vyhláškou č. 252/2004 sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou č. 6/2003 sb., kterou se stanoví hygienické limity chemických, fyzikálních a biologických ukazatelů pro vnitřní prostředí pobytových místností některých staveb. Zjištěným nedostatkem byl nepředložený provozní řád, tento nedostatek byl odstraněn v termínu do 10. 9. 2013. Provozovatel byl upozorněn na nedodržení požadavků vyhlášky č. 268/2009 sb., o technických požadavcích na stavby – nedodržení požadavků na podlahovou plochu některých pokojů podle počtu lůžek (§ 44). Odstraněním tohoto nedostatku dojde ke snížení kapacity hradní ubytovny. Organizaci nebyla uložena sankce.

Ve dnech 20. 9. 2013 – 30. 9. 2013 provedl Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký a Pardubický kraj kontrolu vykonanou podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce ve znění pozdějších předpisů, v souladu s ustanovením § 7 a § 8 zák. č. 251/2005 Sb. Předmětem kontroly bylo dodržování povinností vyplývajících z předpisů v úseku: bezpečnosti práce a bezpečnosti technických zařízení a prověření dostatečnosti přijatých opatření a kontrola plnění opatření odstranění nedostatků zjištěných při kontrole Oblastního inspektorátu práce pro Královéhradecký a Pardubický kraj ve dnech 9. 8. 2012, 29. 8. 2012 a 10. 9. 2012 uvedených v protokolu čj. 10991/8.50/12/15.2 ze dne 10. 9. 2012. Zjištěné nedostatky byly odstraněny v termínu do 10. 10. 2013. Organizaci nebyla uložena sankce.

Další finanční kontroly ze strany zřizovatele nebo jiných subjektů v organizaci Hrad Svojanov v roce 2012 neproběhly.

Získané granty, případně jiné aktivně zajištěné příjmy organizace

V roce 2013 byly získány granty či jiné příspěvky na obnovu jednotlivých částí hradu a na pořádání kulturních akcí.

Hrad Svojanov byl opět zařazen do Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury ČR. Z tohoto programu obdržel zřizovatel dotaci ve výši 400 000,- Kč na obnovu střešního pláště a krovu budovy čp. 122 v areálu bývalého poplužního dvora v předhradí hradu Svojanov.

Od Pardubického kraje byl získán následující grant:

Grant z programu Podpory kulturních aktivit na rok 2013 ve výši 10 000,- Kč na propagaci, honoráře a technické zabezpečení Divadelní poutě na hradě Svojanov 2013.

Zhodnocení návštěvnosti či jiného ukazatele dle charakteru činnosti meziročně (nejméně tři roky zpětně)

Návštěvnost hradu Svojanova v roce 2013 byla vyšší oproti předchozím rokům. Prostory hradu si prohlédlo 41 985 návštěvníků. V rámci různě dlouhých pobytů bylo ubytováno 1 228 hostů. V areálu hradu proběhlo 21 svatebních obřadů.

Rok	Počet návštěvníků
2011	39 982
2012	39 536
2013	41 985
Rok	Počet ubytovaných osob
2011	1 481
2012	1 228
2013	1 151

Rok	Počet svatebních obřadů
2011	22
2012	21
2013	24

Zhodnocení úsporných opatření přijatých k udržení vyrovnaného hospodaření organizace

Vzhledem k příznivě se vyvíjejícímu zájmu o hrad Svojanov ze strany veřejnosti nebylo nutné činit výrazná opatření k udržení vyrovnaného hospodaření. Jistým ekonomickým opatřením bylo zvýšení cen vstupného na prohlídkové okruhy, což ovšem souviselo s dokončením obnovy hradu a rozšířením nabídky jednotlivých okruhů. Díky zvýšeným cenám za vstupné došlo k nárůstu tržeb. Již ve třetí sezóně bylo příjmem i parkovné, vybírané na parkovišti v areálu hradu. Vzhledem ke zpoplatněnému provozu parkoviště organizace v roce 2013 získala příjem ve výši 150 tis. korun. A to za minimálních nákladů na personál. O víkendech a prázdninových měsících provoz parkoviště zajišťoval jeden brigádník, v ostatní době bylo parkoviště vedeno z hradní pokladny.

Plány a vize organizace na budoucí období a návrh na jejich realizaci

Pro rok 2014 jsou podány žádosti o dotace na další akce. Pardubický kraj byl požádán o poskytnutí grantů na podporu Divadelní pouti 2014 a na opravu povrchů cest a dolního nádvoří v areálu hradu. Na Ministerstvu kultury České republiky je podána žádost o dotaci z Programu záchrany architektonického dědictví na akci dokončení obnovy budovy čp. 122 – součásti bývalého poplužního dvora v areálu předhradí, konkrétně obnovy omítek a výplní okenních a dveřních otvorů. Zejména získání financí a dokončení realizace obnovy tohoto objektu je velkým úkolem roku 2014.

Dokončení obnovy předhradí hradu je velmi významné. Soubor budov tohoto architektonického celku byl v havarijním stavu, částečně na samém okraji

životnosti. Zejména budova čp. 46 částečně postrádala střechu a vlivem vlhkosti se uvnitř propadly klenby. Předhradí tvořilo velmi nedůstojný přístup k hradu. Dodnes se tyto prostory změnilly k nepoznání. V roce 2007 získala budova čp. 46 zcela novou střechu, v roce 2010 prošla celkovou obnovou budova čp. 2, kde je nyní situována pokladna a provozní prostory správy hradu. V roce 2011 byla vybudována nová odpočinková zóna v areálu předhradí a současně byla staticky zajištěna budova čp. 46, přitom byly dostavěny klenby vnitřních prostor. Roku 2012 došlo k obnově vnějšího pláště téže budovy. V roce 2013 byla obnovena střecha budovy čp. 122 a nyní zbývá dokončit fasádu, okna a dveře téže budovy. Objem prací byl tedy značný a to za minimálních vynaložených finančních prostředků a s obrovským efektem. Do budoucna bude velmi žádoucí obnovit též část vnitřních prostor budovy čp. 46, které nyní slouží jako sklady, ale jsou velmi působivého vzhledu. Tyto prostory mohou být využity jako unikátní galerie barokních plastik z Mariánského sloupu v Poličce, které po restaurování již nebudou moci být navráceny na původní místo.

Dalším úkolem blízké budoucnosti je dokončení obnovy hradního penzionu. Na rekonstrukci a nové vybavení čekají poslední tři pokoje, nyní turistické pokoje č. 8 - 10.

Úkolem příštích let zůstává zajistit financování obnovy zbývajících částí hradu, především hradeb propojujících předhradí s hradem a hradní zahrady. Vzhledem k celkové koncepci obnovy hradu je velmi žádoucí také tyto části upravit do podoby z 2. poloviny 19. století. Dle dosavadních zjištění je dosažení na potřebné finance stále velmi reálné.

Připravovaný program na rok 2014:

Hrad bude veřejnosti otevřen od 1. března do 14. prosince.

Kulturní program v roce 2014 bude tradičně bohatý. Zachovány zůstanou tradiční akce, do programu se vrací i Slavnosti lovu, které návštěvníci v roce 2013 postrádali, když byla tato akce nahrazena Hradním vinobraním. S novou provozovatelkou restaurace bylo dohodnuto, že v restauraci budou opět po dobu akcí podávány tematické gastronomické speciality.

V rámci Svojanovského léta 2014 budou konány následující kulturní akce:

Velikonoce na hradě ve dnech 19. – 20. dubna: Velikonoční zvyky, šerm, dobová hudba, kejklíři atd. Prohlídky hradu s tradiční velikonoční výzdobou. Tržiště.

Hradní jarmark ve dnech 10 – 11. května: Tradiční jarmark s dobovými řemesly. Doprovodný program na horním nádvoří.

Královské slavnosti ve dnech 5. – 6. července: Akce určená zejména rodinám s dětmi. Formou tradičních hradních slavností budou probíhat představení kouzelníka, kejklíře, ukázky historických tanců a historického šermu.

Festival akustické hudby dne 19. července – již pátý ročník festivalu, představující netradiční hudební žánr.

Divadelní pouť ve dnech 2. – 3. srpna: Divadelní pouť je tradiční akcí, která se každoročně pořádá v historickém prostředí hradu Svojanova. V roce 2014 se bude jednat již o 24. ročník. Smyslem akce je předvést co nejširší veřejnosti umělecké aktivity rozmanitého spektra zúčastněných umělců a uměleckých souborů a přispět k zachování tradic divadelní kultury. Po oba víkendové dny budou probíhat vystoupení divadelních souborů na horním nádvoří hradu. V prostorách hradního areálu vznikne i stylové tržiště s ukázkami řemesel a výtvarnými dílnami pro děti.

Třicetiletá válka na Svojanově ve dnech 23. – 24. srpna: Jednotlivá vystoupení několika skupin věnujících se tomuto období, hromadná bitva, dobývání hradu, celodenní oživení hradu, volné potyčky...

Slavnosti lovu ve dnech 20. – 21. září: Netradiční hradní slavnost připomínající oblíbenou zábavu panstva v 19. století. Zvěřinová kuchyně v hradní restauraci.

Hradní advent ve dnech 29. listopadu – 14. prosince: Prohlídky hradu s tradiční vánoční výzdobou doplněné výkladem o starých adventních a vánočních zvycích. Adventní koncert v domě zbrojnošů.

Miloš Dempír, DiS.

Hrad Svojanov, příspěvková organizace města Poličky

Ředitel